

Makalenin Dergiye Ulaşma Tarihi: 27.06.2016
Yayın Kabul Tarihi: 06.08.2016

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Nicel Analizi *

Quantitative Analysis Of Teachers' Opinions Related With Acquisitions On Folk Literature Taking Place In Education Program Of Turkish Literature Lecture

Dr. Fatma Süreyya KURTOĞLU *
Prof. Dr. Ali YAKICI **

Öz :

Bu çalışmada, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programında yer alan Halk Edebiyatı ile ilgili kazanımlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programında yer alan Halk Edebiyatı ile ilgili kazanımlara ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşmış ve farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Ankara ilinin merkez ilçelerinden üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip yerleşim yerlerinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak seçilmiş Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi türlerindeki okullarda görev yapan 184 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni oluşturmaktadır. Nicel araştırma deseninde gerçekleştirilmiş olan çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ve geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş “Halk Edebiyatı Konularında Yer Alan

* Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü “Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)” adlı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

** Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü / Ankara. fskurtoglu@gmail.com

*** Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü / Ankara. yakici@gazi.edu.tr

Kazanımlara Yönelik Öğretmen Görüşleri Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Uygulama sonrasında elde edilen veriler SPSS 17 paket programı yardımıyla t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak çözümlenmiştir.

Elde edilen veriler ışığında katılımcıların; İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesi’ndeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler konusunda hizmet içi eğitim alıp almama değişkenine göre; Olay Çevresinde Oluşan Edebi Metinler konusunda görev yaptıkları okul türü değişkenine göre ve Âşık Tarzı Halk Şiiri konusunda hizmet içi eğitim alıp almama değişkenine göre anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, Kazanım, Halk Edebiyatı ile İlgili Kazanımlar.

Abstract :

In this study, taking quantitative analysis of teachers' opinions related with acquisition on folk literature taking place in education program on Turkish literature lecture is being objected. In the study it is determined whether opinions of Turkish language and literature teachers related with acquisitions on folk literature taking place in the education program of Turkish Literature change or not due to several variables.

The working group of the study is composed of 184 Turkish Language and Literature teachers working at Science High Schools, Social Sciences High Schools, Anadolu Religious Vocational High School, Vocational and Technical Anadolu High School, Arts and Sports High School, in 2014-2015 academic year in central districts of Ankara province, from the settlements with upper, middle and lower social-economic settlements, chosen in line with random sampling with more accessible sampling method than purposive sampling method.

Screening model has been used in the study undertaken in quantitative research pattern. In the study, inquiry developed by researcher and of which credibility has been tested "Inquiry of Evaluation of Opinions of Teachers Subject to Acquisitions taking place in Folk Literature" has been used. Data obtained after implementation are solved by using one way direction of variance and t test with the help of SPSS 17 package program.

Under the light of data obtained, meaningful differences have been observed due to several variables such as variable of taking in service training related with texts expressing excitement and emotion in Turkish Literature Developed within the Framework of Islam Civilization; due to variable of school type in Literature texts within the framework of case environment and due to taking in service training on folk amorous poetry.

Keywords: Turkish Literature Course Teaching Curriculum, Learning Outcome, Learning Outcomes related to Folk Literature.

Giriş:

Bilgi, duygu ve düşüncelerimizin bir zihinden diğer bir zihne aktarımı olan iletişim, günümüzde bir çağa adını verecek kadar önem kazanmıştır. İnsanlar arasındaki en güçlü iletişim aracı da dildir.

Dil, toplumdaki diğer insanlarla ilişkilerimizde aracılık ederek sosyal bağlarımızı kuvvetlendirir. Dil sayesinde geçmişimizi öğrenir, bu günümüzü arzu ettiğimiz gibi yaşar, geleceğimizle ilgili planlar yaparız. Fertlerin hayatında bu derece önemli olan dil, muhakkak ki milletlerin hayatında da o kadar önemlidir.

Bir milletin manevi gücünü, kültürünün en önemli unsuru olan dilde aramak gerekir. Bundan dolayı dil, millî vasfı en belirgin kültür öğelerimizdendir.

Son zamanlarda dünyada yaşanan şiddet ve korku havası, maddî ve manevî tatminsizlikler; acımasızlık, çevrede yaşananlara duyarsızlık; mutsuzluk ve hiçbir şeyden memnun olmama gibi problemler, değerlerin öğretimi ve aktarımını daha önemli bir hâle getirmiş; milletleri, millî ve evrensel kimi değerleri yeniden canlı ve etkili hâle getirmeye ve yaşanan çağa uygun yeni bir takım değerleri oluşturmaya; böylelikle kaybolmaya yüz tutmuş sosyal kontrolü yeniden sağlamaya sevk etmiştir.

Dünyadaki bu değerleri tespit etme, yayma ve bu yolla sosyal kontrolü sağlama çalışmaları son zamanlarda ülkemizde de önem kazanmış ve son yıllarda bu konuyla ilgili birkaç araştırma da yapılmıştır (Akbaş 2004, Erdal 2008, Erdem 2003, Güngör 2000, Kılcan 2009, Küçük 2008, Öztürk 2008, Turan 2008, Uyar 2007, Ünver 2008).

Dünyadaki siyasi ve kültürel rekabet gereği fertlere bir takım özellikler kazandırılmalıdır. Bu sebeple, millî birlik ve beraberliğin oluşturulması, millî kültür unsurlarının geliştirilmesi, yeni nesillerin sosyal hayata uyumunun sağlanması, sağlıklı bir kişiliğe sahip bireyler yetiştirilmesi, sosyal ve kültürel değişimlerin milletin menfaatlerine uygun olarak yönlendirilmesi gerekir. Böylelikle kültür emperyalizmine karşı millî bir direnç oluşturularak, kültür erozyonunun engellenmesi, siyasi rejimin korunması, yeni nesillerde millî şuurun oluşturulması; millî birlik ve beraberliğe yönelik iç ve dış tehditlere karşı millî şuur oluşturulması ve bu şuurun canlı tutulması sağlanabilir.

Dünyadaki bütün kültürlerde bir şekilde değerlerinin eğitimi yapılmaktadır. Örneğin Japon eğitim sisteminde genellikle ilköğretim okullarının önünde asılan dört kurala göre öğrencilerin ganbaru (azimli), yasashii (nazik), jobuna (güçlü ve sağlıklı) ve benkyo (çalışmada gayretli) olması beklenmektedir (Stevenson 1991; Aktaran Kurudayıoğlu ve Çakıcı 2013).

Fert ve millet hayatı için bu derece önemli olan dil, edebiyat için de aynı derecede önemlidir. Edebiyat, dilin kendisine sağladığı imkânlar sayesinde estetik bir iletişim aracı görevi görmeye başlar. Edebiyat ve eğitim, insanla ve insan topluluklarıyla ilgilenip uğraşma bakımından birbirini tamamlayan, birbiriyle yakından ilişkili iki alandır. Her ikisinin konusu da insandır.

Dil ve edebiyat millî kültürün en önemli manevi öğelerindedir. Bu sebeple dil ve edebiyat öğretimi ile kültür birikiminin yeni kuşaklara aktarılmasındaki yakın ilişki, öğretimin, örgün eğitimdeki önemini daha da artırmaktadır. Çünkü dil, hem millet olmanın temel öğelerinden biri, hem de kültür birliğinin en önemli aracıdır. Edebiyat ise bu kültür birliğinin temel değeridir (Kavcar 1981: 153).

“Kültürün oluşturulması ve bunun diğer nesillere aktarılması insanoğluna özgü bir olgudur. İnsan yazılı ve sözel sembol kullanma becerisine sahip olan tek canlı varlıktır. İnsanın bu özellikleri, onun kendi yaşantıları yoluyla edindiği bilgi, beceri ve yetenekleri diğer nesillere aktarmasını sağlamaktadır.” (Fidan ve Erden 1987: 63).

“Bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insanî, ideolojik veya ilahî kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetler.” (Çelikkaya 1996: 168); olan değerler, aynı zamanda “Bir sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak görünen; tasvip ve teşvik gören, korunmaya çalışılan, kabullenişler, inanışlar.” (Tural 1992: 29) olup, milletleri diğerlerinden ayıran ve birtakım millî özellikler taşıyan bir sistemdir.

Edebiyat, toplumu ve onu oluşturan ferdi konu alan bir kurumdur. Bundan dolayı toplumun yapısındaki değişime bağlı olarak o da değişir. Bir taraftan toplumdan ve toplum düzeninden etkilenen edebiyat diğer taraftan toplumu da etkiler. Çünkü edebiyat ürünleri sadece hayatı yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda hayatı biçimlendirir (Kavcar 1982: 4).

Türk milli eğitim sisteminde kültür değerlerini bireye en etkili ve en kalıcı bir şekilde aktarma yollarından birisi, bireyi kendi dilinin en güzel örnekleri olan edebi metinlerle karşılaştırmaktır. Bu eserler vasıtasıyla kişi, bir taraftan dilinin inceliklerini kavrarırken, diğer yandan o edebî eserlere bir şekilde sindirilen millî ve manevî değerlerle tanışacaktır.

Liselerdeki edebiyat dersleri öğrencileri sadece üniversiteye hazırlayan bir ders olarak görülmemelidir. İnsan, dilini edebiyatla öğrenir, dilinin zevkine, şuuruna edebiyatla varır. Aslında insan kendini, kendi varlığını, benliğini edebiyatla idrak eder. Kişiliğini, millî varlığını, kimliğini, benliğini, insan olmayı edebiyatla fark eder, anlar, yaşar (Yetiş 1997).

Okullarımızda, kültürel birikimi fark ettiren, sevdiren, toplum hafızasının korunması ve geliştirilmesi konusunda öğrencileri cesaretlendiren derslerin çok planlı ve istenilen düzeyde verilmesi gerekmektedir. Bu görevi eğitim kurumlarında tüm derslerin üstlenmesi gerekirken sorumluluk çoğunlukla sosyal alanlarda verilen derslere (Türkçe, Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı) bırakılmaktadır.

Bütün bu düşüncelerden de anlaşılacağı üzere edebiyat eğitiminin amacı sadece sanat eserindeki güzelliği ve estetik hazzı okuyucuya aktarmak değil aynı zamanda bireyi eğitmek, hayata hazırlamak ve yaşadığı toplumla uyumlu hale getirmektir.

Eğitim sisteminin başarılı olabilmesinde kanun ve yönetmelikler yanında bu kanun ve yönetmeliklerle çelişmeyecek şekilde hazırlanan ders öğretim programları da önemli bir işleve sahiptir. Öğrenci davranışında istenilen değişiklik ya da değişiklikleri oluşturmak maksadıyla ayrıntılı olarak yapılan planlamaya öğretim programı denir (Tekin 2014: 8).

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde gerçekleştirilmeye başlanan uyum yasaları çerçevesinde genel olarak Türk eğitim sistemi de yeniden şekillenmeye başlamıştır. "Bu süreç kapsamında, eğitim alanında gerçekleştirilmesi gereken yenilikler, gelişmiş ülkelerin; özellikle de Avrupa Birliği ülkelerinin eğitim sistemleri ve PISA ölçütlerinde başarılı olan ülkeler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur." (Akpınar ve Aydın 2007). Böylelikle öğretmen merkezli anlayıştan öğrenci merkezli anlayışa geçilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı bu çerçevede Millî Eğitim Temel Kanununa da bağlı kalarak mevcut programı yeni bir yaklaşımla ele almış ve 14.07.2005 tarih ve 197 sayılı kararla Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı (TEDÖP)'ni hazırlamıştır.

Bu programda ünitelerde belirtilen kazanım, önerilen etkinlik ve verilen açıklamalar doğrultusunda, metinlerin incelenmesi ve yorumlanmasıyla öğrencilerin; eleştirel düşünme, sorunları çözebilme, yaratıcı düşünme, araştırma-sorgulama, iletişimde bulunma becerilerini kazanmaları, bu becerileri geliştirmeleri hedeflenmiştir.

Her eğitim sisteminde, hedef kitle olan öğrencilere yeni davranışlar kazandırmak veya onların davranışlarında bazı değişiklikler oluşturmak hedeflenir. Programın uygulanması neticesinde öğrenciye kazandırılması kararlaştırılan bu davranış ve öğrenci davranışlarında oluşturulmak istenen değişiklikler programın kazanımlarıdır (Tekin 2014: 11)

Yeniden yapılandırılan Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Türk halk edebiyatı ve türleriyle ilgili konular hemen hemen öğrenim süresinin tamamına yayılmıştır. Buna göre temel bilgiler dokuzuncu sınıfta verilirken, verilen bu temel bilgilere dair ayrıntı ve örneklerle ise onuncu ve on ikinci sınıf konuları arasında yer verilmiştir. Bu programa göre ağırlıklı olarak onuncu sınıfta yer verilen Türk halk edebiyatı konularıyla ilgili kazanımların sayısı 109'dur.

Bu çalışmanın amacı, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlardan halk edebiyatı konularıyla ilgili olanlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek ve öğretmen görüşleriyle bu kazanımların daha etkili bir şekilde nasıl gerçekleştirilebileceği sorusuna cevap bulmaktır.

Yöntem:

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler bulunmaktadır.

Araştırmanın Modeli:

Bu araştırma, tarama modelindedir. Karasar'a (2010) göre, tarama modeli mevcut durumu olduğu gibi yansıtmaya çalışan, araştırmada incelenen birey veya nesnelere kendi koşulları içerisinde değerlendirmeye çalışan bir bilimsel araştırma türüdür. Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2010) göre ise tarama modeli araştırmanın amacına uygunluğu, var olan durumu ortaya koyması, büyük örneklem üzerinde çalışma olanağı sunması, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleriyle ilgili fikirler vermesi gibi özellikleri nedeniyle kullanılan bir araştırma türü olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi:

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ortaöğretim okullarında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise yine aynı eğitim öğretim yılının güz döneminde Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2015) sosyo-ekonomik düzey verileri göz önünde bulundurularak Ankara ilinin merkez ilçelerinden üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip yerleşim yerlerinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak seçilmiş Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi türlerindeki okullarda görev yapan 184 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen ve geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş olan anket kullanılmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının birinci bölümünde katılımcıların kişisel özellikleri (cinsiyet, öğrenim durumu, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte türü) ikinci bölümünde ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik görüşlerini belirlemek için programda yer alan halk edebiyatı konularına yönelik kazanımların yer aldığı anket kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan anket örneklem grubu olarak belirlenen öğretmenlerle araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Gönüllülük esasına göre toplam 184 öğretmen adayından toplanan verilerin analizinde SPSS 17 paket programının yardımıyla t testi ve tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Varyans analizi sonrasında yapılan ikili karşılaştırılmalarda ortaya çıkan istatistiksel farkın hangi gruplar arasında oluştuğunu belirlemek amacıyla Scheffe testi kullanılmıştır. Ölçeğin istatistiksel çözümlerinde anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Evet	75	44,96	8,10	179	2,149	,033
Hayır	106	42,46	7,41			

Tablo 1. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlahi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Tablo 1'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların **İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki** Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlahi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(179)} = 2,149$; $p < ,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların **İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki** Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlahi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 44,96$) iken, hizmet içi eğitim almayanların **İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki** Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlahi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 42,46$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Bu bulgu, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan **İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki** Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlahi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim almış olmalarının farklılaşmaya sebep olduğu yani Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların görüşlerinin almayanlara göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	\bar{X}	S	
Görevli Yapılan Okul Türü	(1) Anadolu İmam-Hatip Lisesi			48	30,67	4,92	
	(2) Anadolu Lisesi			89	32,18	6,29	
	(3) Fen Lisesi			3	31,33	9,87	
	(4) Mesleki ve Teknik Anadolu			33	28,73	5,57	
	(5) Sosyal Bilimler Lisesi			8	37,38	2,72	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Fark Scheffe
	Gruplar Arası	601,056	4	150,264	4,514	,002	4-5
	Gruplar İçi	5858,877	176	33,289			
	Toplam	6459,934	180				

Tablo 2'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların **İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler** (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görev yapılan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir [$F_{(4-176)}=4,514; p<,01$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Scheffe çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre (4) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görevli olan katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları ortalaması ($\bar{X}=28,73$) ile (5) Sosyal Bilimler Lisesinde görevli olan katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları ortalaması ($\bar{X}=37,38$) arasında Sosyal Bilimler Lisesinde görevli bulunan katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, Sosyal Bilimler Lisesinde görev yapan katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Evet	75	61,25	10,76	179	2,179	,031
Hayır	106	57,85	10,06			

Tablo 3'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan **Âşık Tarzı Halk Şiiri** (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(179)} = 2,179; p < ,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan **Âşık Tarzı Halk Şiiri** (Koşma, Semaî) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 61,25$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan **Âşık Tarzı Halk Şiiri** (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 57,85$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Bu bulgu, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan **Âşık Tarzı Halk Şiiri** (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim almış olmalarının farklılaşmaya sebep olduğu yani Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların görüşlerinin almayanlara göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler:

Bu bölümde, araştırmanın bulgu ve yorumlarına dayalı olarak elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla oluşturulmuş temel problem doğrultusunda test edilen alt problemlere ilişkin aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları katılımcıların hizmet içi eğitim alıp almama durumları arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Yani hizmet içi eğitim, ders öğretim programında yer alan kazanımlarla ilgili olarak öğretmenlere kazanımları daha fazla tanıma ve inceleme imkânı sağlamakta, kazanımlar konusunda ve

bu kazanımların öğrencilere nasıl aktarılması gerektiği hususunda öğretmenlere rehberlik yapmakta ve kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilme boyutunda öğretmene kolaylık sağlamaktadır, denilebilir.

Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları katılımcıların görevli oldukları okul türü arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi okul türüne yönelik olduğuna bakıldığında; Sosyal Bilimler Liselerinde görevli öğretmenlerin Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görevli öğretmenlere göre Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu durum Sosyal Bilimler Liselerinde görev yapan öğretmenlerin Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusunda yer alan kazanımları görev yaptıkları okuldan dolayı daha fazla tanıma ve inceleme fırsatı bulduklarıyla açıklanabilir. Yani kazanımların okul türlerine bağlı olarak değişme göstermesi, bunların hem ilgili okullardaki görevli öğretmenlerce hem de buralarda öğrenim gören öğrencilerce benimseneceğinin göstergesi olabilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programında yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları katılımcıların hizmet içi eğitim alıp almama durumları arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Yani hizmet içi eğitim, ders öğretim programında yer alan kazanımlarla ilgili olarak öğretmenlere kazanımları daha fazla tanıma ve inceleme imkânı sağlamakta, kazanımlar konusunda ve bu kazanımların öğrencilere nasıl aktarılması gerektiği hususunda öğretmenlere rehberlik yapmakta; kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilme boyutunda öğretmene kolaylık sağlamaktadır denilebilir.

Öneriler:

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, eğitim sistemimizdeki okul türlerinin ve buralarda eğitim gören öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak yeniden düzenlenebilir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın öğretmenlere tanıtılması ve uygulanması konusunda uzman eğitimciler tarafından hizmet içi eğitim kursları düzenlenebilir.

Kaynakça:

AKBAŞ, O. (2004), **Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının (Değerlerinin) İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.

AKPINAR, B., & AYDIN, K. (2007), **Türkiye ve Bazı Ülkelerin Eğitim Reformlarının Karşılaştırılması**, Doğru Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 6: 82-88.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2010), **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Pegem A Yay.

ÇELIKKAYA, H. (1996), **Fonksiyonel Eğitim Sosyolojisi**, İstanbul: Alfa Yay.

ERDAL, K. (2008), *“Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Edebiyatı”*, **Qafqaz Üniversitesi Türk Halqları Edebiyatı II: Beynelhalk Uşaq Edebiyatı Kongresi (13-15 Noyabr 2008) Bildiriler**, 981-988, <http://www.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I> [Erişim Tarihi: 15.04.2015]

ERDEM, A. R. (2003), “Üniversite Kültüründe Önemli Bir Unsur: Değerler”, **Değerler Eğitimi Dergisi**, 1(4): 55-72.

FİDAN, N. & ERDEN, M. (1987), **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara: Kadioğlu Yay.

GÜNGÖR, E. (2000), **Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar**, İstanbul: Ötüken Yay.

KARASAR, N. (2010), **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yay.

KAVCAR, C. (1981), *“Atatürk’ün Dil ve Edebiyat Konusundaki Görüşleri”*, **Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu**, Ankara: Ankara Üniversitesi Yay.

KAVCAR, C. (1982), **Edebiyat ve Eğitim**, Ankara: Ankara Üniversitesi Yay.

KILCAN, B. (2009). İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Kırşehir İli Örneği), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

KURUDAYIOĞLU, M. & Çakıcı, E. (2013), *“Türk Edebiyatı Dersinin Öğretiminde Değerler”*, **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, 1(3): 41-57.

KÜÇÜK, E. E. (2008), *“Dede Korkut Hikâyelerindeki İletilerin Ahlâk Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi”*. **Qafqaz Üniversitesi Türk Halqları Edebiyatı II: Beynelhalk Uşaq Edebiyatı Kongresi (13-15 noyabr 2008) Bildiriler**, 391-397. <http://www.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I> [Erişim Tarihi: 15.04.2015]

SEVER, S. (1986), *Türk Dili ve Edebiyat Öğretimi*”, **Millî Eğitim**, 69: 28-33.

TEDÖP (2011), **Orta Öğretim Türk Edebiyatı Dersi 9., 10., 11., 12. Sınıflar Öğretim Programı**, Ankara: MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yay.

Dr. Fatma Süreyya KURTOĞLU

TEKİN, H. (2014), **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Ankara: Yargı Yay.

TURAL, S. (1992), **Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler**, Ankara: Ecdâd Yay.

YETİŞ, K. (1997), “Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin Eğitim ve Öğretimdeki Yeri ve Önemi”, **Türk Edebiyatı Dergisi**, 288: 13-15.

Cilt 5 Sayı 14 Yaz 2016

21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum